

13. Mezinárodní konference historických geografů v Hamburku 20. – 24. 8. 2006

Leoš Jeleček

jelecek@natur.cuni.cz

UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

Mezinárodní konference historických geografů se konají jednou za tři roky pokaždé na jiném světadíle. Nejsou však akcemi žádné mezinárodní vědecké organizace. Historičtí geografové totiž žádnou nemají. Pořádá ji pokaždé tým „dobrovolníků“ ze země zvolené na předešlé konferenci, která zároveň zvolí předběžně místa konání dalších dvou konferencí. Mezinárodní komunitu historických geografů lze považovat za jakýsi neformální klub kolegů a přátel, v němž mají hlavní slovo čelní představitelé oboru z Velké Británie, menší pak z USA a dalších států tzv. CUKANZUSu (tj. Kanady, Austrálie a Nového Zélandu). Jejich setkání se začala od roku 1986, kdy se konalo v Baton Rouge, LA, nazývat jako International Conference of Historical Geographers (ICHG)¹. Počítáno od ní byla konference v Hamburku tedy v pořadí třináctá. Na rozdíl od mnohem mladší komunity environmentálních historiků světová komunita historických geografů neusiluje o vytvoření své institucionální základny v podobě mezinárodní organizace. Vážný pokus o to byl učiněn na ICHG konané v roce 2001 v Québec City, Kanada. V tom se angažovali zejména tamní a hlavně frankofonní geografové. Setkal se však s odporem kolegů z UK. Z nich jen Alan Baker tento návrh podpořil a svou nespornou autoritou prosadil, aby se aspoň na další konferenci v Aucklandu (Nový Zéland, 2003) předložil konkrétnější návrh vytvořený pracovní komisí k tomu zřízenou.² Z informace jejího účastníka P. Chromého však víme, že výsledek byl stejný.³

Organizátorem konference byl Prof. Jürgen Lafrenz z Geografického ústavu Univerzity Hamburg, který ji uspořádal s malým, avšak výkonně a operativně pracujícím týmem ve dnech 20. až 24. srpna 2006. Konala se v příjemném přízemí multifunkční budovy univerzity zvané „Geomatikum“. Tématem konference byly dnes tak aktuální „Transformační procesy v kulturních krajinách“. Zúčastnilo se jí na 150 odborníků s asi 120 referáty rozčleněnými do tematických sekcí, z nichž pět nejdůležitějších sekcí zasedalo po tři dny. Účastníci přijeli z 25 zemí, z nich ovšem nejvíce z USA, UK a Kanady (tradice CUKANZUSu žije), o něco méně jich ovšem bylo z Německa a Japonska. Důležité pro nás bylo, že účast z Česka (7 účastníků) byla téměř stejně početná jako u tradičně více zastoupených Izraele a Nizozemska (6–10). Ostatní státy byly zastoupeny 1 až 5 účastníky: z nich to byly např. Austrálie a Nový Zéland, Čína, Rusko, Polsko, Francie, Lotyšsko, Mexiko, Dánsko, Slovinsko aj. Větší účast evropských států byla výsledkem místa konání konference. Její jednání probíhalo v angličtině.

Program konference, jakož i další informace, včetně sešitu abstrakt referátů s rozsahem 78 stran (ve formátu pdf) jsou dostupné na webu <<http://www.geowiss.uni-hamburg.de/i-geogr/ICHG2006.html>>.

K tématu konference se bezprostředně vztahovaly např. sekce o Japonsku, poloostrově Baja California, či monzunové Asie. Další jednaly o přetváření rurální krajiny v severním Irsku, Anglii a Lotyšsku převážně v období od 17. do 20. století (tedy zejména v období zemědělské revoluce). Z regionálního hlediska se další sekce lišily podle velikosti zkoumané oblasti, jedna např. pojednávala o vztahu rozvoje cestovního ruchu a změn životního prostředí v USA. Jiné sekce byly úžeji zaměřené, např. se týkaly vývoje měst v Japonsku a rozmístění výrobních ploch v metropolitních oblastech v USA v 1. pol. 19. století. Jako vždy nebyl program konference úzce svázán s jejím s tématem. Proto v něm byly i sekce věnované dějinám kartografie, metodikám historické geografie, jakož i zpracování pramenů (zejména kartografických), využití GIS v historickogeografickém výzkumu apod.

Stejně jako u zprávy o konferenci ESEH na jiném místě Klaudyána stojí za to pro ilustraci uvést aspoň témata vybraných sekcí: General Questions of Historical Geography – Cultural Heritage, Ethnic Problems Landscape Heritage Development of Rural Landscapes (několik zasedání) – Historical Population Geography – Social Geography of the American West – Historical Geography of Leisure and Tourism – Historical Political Geography – For Neither Exploitation nor Preservation: Recreation and the Shaping of the U.S. Environment Problematical Heritage – Transformation of Rural Landscapes in Europe – Industrial Archaeology, Waterfront Heritage and Tourism Impact – Coal Mining Heritage and Redevelopment of Abandoned Urban Industrial Sites – The Advance of GIS in Historical Geography – Historical Town Planning – Transformation of Cultural Landscapes – Nature and Men – Geography of Borders – Geography in School.

Ve své zprávě o konferenci co-editor časopisu *Journal of Historical Geography* Craeme Wynn (vedoucí katedry geografie University of British Columbia, Vancouver) zmiňuje poukazy některých účastníků konference zaměřených i na jiné obory (od archeologie, architektury např. k environmentálnímu managementu či historiografii) na nedostatek příspěvků ze současné kritické teoretické geografie.⁴

V Hamburku jsme měli „českou sekci“ nazvanou „Recent Major Fields of the Research on Historical Geography in Czechia and its Outcomes“ s referáty: 1) „Methodological and Thematic Development of Historical Geography in Czechia and its Major Results“ (autoři *P. Chromý, I. Bičík, L. Jeleček*); 2) „Major Societal Driving Forces of LUCC in Czechia (1845-2005): their Regional and Microregional Responses in the Landscapes“ (*L. Jeleček, P. Mareš, P. Štych*); 3) „Is the River Vltava the Line of Divergency or Convergency?“ (*D. Fialová, P. Chromý, M. Marada*). V sekci „*Geography of Religion*“ L. Jeleček prezentoval referát nepřítomného T. Havlíčka na téma „Geographical Differentiation of Changes of Religious Landscape of Czechia during the Period of Transformation“.

U vědeckých setkání jsou velmi užitečné (jen ekonomicky myslícím „erárem“ však podceňované) debaty v kuloárech umožňující diskuse na jejichž dokončení nebyl čas při jednání sekcí, dále navazování spolupráce, kontaktů a funkčních kolegiálních vztahů. Stejně tak je tomu v případě společenského programu. Němečtí organizátoři v něm nasadili dost vysokou laťku: co do atraktivit míst a úrovně prostředí společenských akcí, tak jejich kulinařského a kulturního programu. Zřejmě měli štědřejší sponzory než jsou v jiných částech světa. Na zahájení to byl to tradiční „Icebreaker“ (překládá se také jako „psychologická příprava“) v prostorách nejstaršího dosud fungující veslařského klubu v Evropě (založen 1836) u jezera Outer Alster lokalizovaném j centru města. Geograficky přínosná a zajímavá byla více než hodinová plavba lodí rozsáhlým hamburským přístavem po proudu Labe, kde se u jeho „brány“ v Schulau na ukotvené plovoucí restauraci (Fährhaus) konala slavnostní závěrečná večeře. Každá vplouvající či vyplouvající loď byla na tomto místě pozdravena vztyčením vlajky a hymnou svého státu. Podnětné byly celodenní exkurze konané v průběhu konference, z nichž jedna vedla do hansovního Lübecku. Před konferencí bylo možné zúčastnit se dvoudenní exkurze do krajiny severního pobřeží nikoliv Německa, ale Nizozemska. Vedl ji kolega J. Rennes z Univerzity v Utrechtu a VU v Amsterdamu.

Konference v Hamburku byla vskutku úspěšná, organizačně i náplní programu nadprůměrná. Na závěrečném plenárním zasedání to také bylo náležitě zdůrazněno. Významný japonský historický geograf Akihiro Kinda představil pak místo a universitu 14. konference, tj. Kjoto v srpnu 2009. Byli jsme rádi, že byl přijat náš návrh uspořádat 15. nebo 16. konferenci v Praze na PřF UK. Která z nich

to bude rozhodne, zda se najde „skupina dobrovolníků“ v USA, kde by se podle rotace světadílů měla konat konference v roce 2012. Evropa má přijít na řadu až v roce 2015.

Závěrem je třeba vyjádřit dík Grantovým agenturám České republiky a Univerzity Karlovy, stejně tak výzkumnému záměru MŠMT na geografické sekci PřF UK v Praze za finanční podporu jak naší předcházející výzkumné činnosti, tak účasti na konferenci, což umožnilo jejich prezentaci na významném mezinárodním vědeckém fóru. Soudím, že i tato forma reprezentace našeho státu je společensky užitečná a žádoucí.

Poznámky

¹⁾ JELEČEK, L. (1979): Rozvoj mezinárodní spolupráce v oblasti historické geografie. *Historická geografie*, 18, s. 400–418. JELEČEK, L. (1990): Obraz britské a severoamerické historické geografie v *Journal of Historical Geography*. *Sborník ČSGS*, 95, č. 3, s. 201–208.

²⁾ CHROMÝ, P., JELEČEK, L. (2002): Historická geografie stále živá. 11th International Conference of Historical Geographers, Québec City, 12–18 August 2001. *Geografie– Sborník ČGS*, 107, č. 1, s. 86–87. CHROMÝ, P., JELEČEK, L. (2002): Obraz historické geografie na 11th International Geographers, Québec City, 12–18 August 2001; *Klaudyán* č. 2/2002 (www.klaudyan.cz).

³⁾ CHROMÝ, P. (2005): *Geografie–Sborník ČGS*, 110, č.1, s. 65–66.

⁴⁾ WYNN, G. (2007): Thirteenth International Conference of Historical Geographers. *Journal of Historical Geography*, 33, no. 2, s. 429–430.